

mariënburg

Tijdschrift voor kritisch katholieken | nr. 1 - maart 2011

Het hopeloos management van de
katholieke kerk

“Het zijn toch goede mensen”

De dogma's bedreigen het geloof

Parochies in beweging

Het geloof geeft ons te denken

MARIËNBURG is een uitgave van de gelijknamige vereniging van kritisch katholieken en verschijnt viermaal per jaar.

Eerder heette dit blad 'Nieuwsbrief' en 'MV-NU'.

Dit is jaargang 28, nummer 1.

Overname van artikelen is toegestaan mits voorafgaand contact met de redactie.

© 2011 Mariënbu

ISSN 1878-8734

Website

www.mariënbuvereniging.nl

Redactie

Lambert van Gelder, red.-secr. en eindredacteur

Leon Goertz, redacteur

Jacques van Leeuwen, redacteur

Damiaan Meuwissen, redacteur

Redactie-adres

Per post: Archipelstraat 286, 6524 LR Nijmegen

Per email: redactie@mariënbuvereniging.nl

Vormgeving

N-ything Design, Boxmeer

Technische realisatie

Drukkerij Berne, Heeswijk

Lidmaatschap / Abonnee (per jaar)

Lidmaatschap van de vereniging:

- gecombineerd met abonnement 'Mariënbu': € 30,-

- zonder abonnement: € 15,-

Abonnement 'Mariënbu' zonder lidmaatschap: € 20,-

Abonnementenadministratie: zie Secretariaat

Betaling van contributie, abonnementen en giften

via Rabobank 32.99.21.568.

Betaling via automatische incasso heeft de voorkeur.

Zie verder de invulbon achterop dit nummer.

Bestuur Mariënbu

Erik Jurgens, voorzitter, 020-6761646

Tom van den Beld, secretaris, 070-3838284

Dominic Brügemann, penningmeester, 0528-231730

Henk Baars, 070-3596817

E-mail: bestuur@mariënbuvereniging.nl

Secretariaat

Postbus 675 – 3800 AR Amersfoort

Tel.: 033-4690070

Email: secretariaat@mariënbuvereniging.nl

3 HOUDBAARHEID VAN EEN CONCIË

Lambert van Gelder

4 HET GELOOF GEEFT ONS TE DENKEN DE BREDE DISCUSSIE OVER HET THEMA VAN DE BROCHURE: "WAT GELOVEN WIJ?"

Damiaan Meuwissen

8 HET HOPELOOS MANAGEMENT VAN DE KATHOLIEKE KERK INTERVIEW MET JOS STREPPÉL (KPN)

Leon Goertz

11 TWEE NIEUWE KERKEN - WEG OECUMENE

Cultivator

12 DE DOGMA'S BEDREIGEN HET GELOOF

Peter Paul Kaspar

14 PAROCHIES IN BEWEGING DOOR FUSIES WORDT KERKVERNIEUWING ALEEN MAAR VOORGETOEVERD

Ad Krijnen

16 MIJN OPA

Column Huub Schumacher

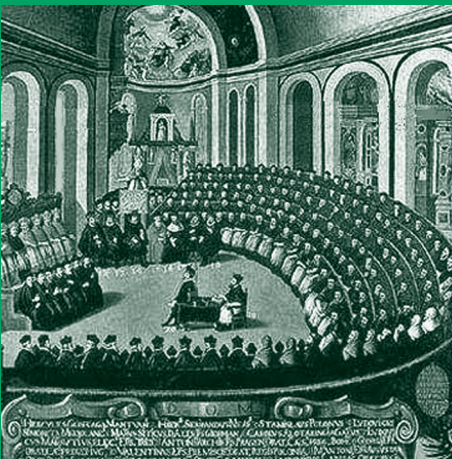
17 LEZERS SCHRIJVEN MEE

18 "HET ZIJN TOCH GOEDE MENSEN" EVENGOED WANNEER ZE NIET IN GOD GELOVEN

Jo de Wit

Het volgend nummer verschijnt half mei 2011.
Bijdragen graag uiterlijk 10 april aan het redactie-adres.

CONCILIE MET HOUDBAARHEIDSDATUM

De gravure hiernaast toont een plenaire vergadering van het Concilie van Trente (1545-1565). Het vond plaats in een woelige periode van de christelijke kerkgeschiedenis, toen veel kerkleden aandrongen op kerkvernieuwing, hervorming, reformatie. Later zou blijken dat dat concilie in zoverre mislukt was, dat het de vernieuwers niet binnenboord had kunnen houden en alleen binnenboord de nodige maatregelen had kunnen nemen.

Er waren eerder ook al concilies geweest, bijvoorbeeld in Nicea (325) en Constantinopel (381). Ook daar was vurig gediscussieerd, ook daar waren hervormers geweest, ook daar waren geloofsregels gedogmatiseerd en tot verplichte geloofswaar verklaard.

Onlangs was er weer zo'n concilie, het tweede Vaticaanse in Rome (1962-1965). Maar wat heet 'onlangs'? Dat is toch ook al weer een halve eeuw voorbij? En zoals nu niemand meer kan meepraten over 'Trente', zo kunnen ook alleen nog 60-plussers Vaticanum-II te berde brengen. Het is voor de meesten dus voltooid verleden tijd, geschiedenis, en daar kun je uit citeren of weglaten naargelang het je uitkomt. De katholieke hiërarchie (allemaal 60-plussers, toch?) is nu dan ook druk bezig met een eigen uitleg van die kerkvergadering en dat gaat niet direct in een kerkvernieuwend richting.

Even ervan afgezien dat door de lopende 'Credo-Campagne' van Mariënburg de inhoud van Nicea en Constantinopel weer enigszins onder de aandacht wordt gebracht en de aldaar aangenomen 'geloofswaarheden' nu een beetje op hun houdbaarheidsdatum worden bekeken, nu worden langzaam de geluiden steeds sterker die vragen om een voortzetting van Vaticanum-II. Een nieuw concilie dus. Want Vaticanum-II was nog niet meer dan "de aanvang van een begin", zoals de theoloog Karl Rahner dat destijds formuleerde. Hij was van mening dat er nog heel wat gedaan moest worden om de kerk weer fit te krijgen om de christelijke boodschap in de moderne wereld te verkondigen. En er komen momenten om de draad van Vaticanum-II weer te laten oppakken. Met Kerstmis van dit jaar is het vijftig jaar geleden dat de officiële uitnodiging om naar Rome te komen naar het wereldepiscopaat werd verstuurd, en op 2 februari 2012 is het eveneens vijftig jaar geleden dat Vaticanum-II van start ging. Aan het einde daarvan begon de Nederlandse kerkprovincie aan de toepassing ervan voor Nederland: het Pastoraal Concilie. Rome verbood echter het woord 'concilie'. Het werd toen 'overleg' en is daarna versukkeld.

Met Pinksteren aanstaande wordt in de Verenigde Staten het 'Amerikaans Katholiek Concilie' gehouden (het heet nog steeds 'concilie'!), waar zo'n drieduizend mensen van een scala aan kerkelijke vernieuwingsbewegingen bijeenkomen. "Wij willen Vaticanum-II weer oppeppen", zeggen de organisatoren. Misschien is het wel een goed (Mariënburg?) idee om daarna ook eens een Europees Katholiek Concilie te organiseren. Want nog altijd is de houdbaarheidsdatum van Vaticanum-II niet verstreken. Ga maar eens kijken op een van de onderstaande websites:

www.konzilsvaeter.de

www.pro-konzil.de

www.itpol.de

www.wir-sind-kirche.de

ZIJN BASISGROEPEN OF GELOOFSGEMEENSCHAPPEN VOLDOENDE OM ONS KERK-ZIJN TE VERANDEREN? KUNNEN DISCUSSIES OVER DE GELOOFSBELIJDENIS DIE VERANDERING BEWERKSTELLIGEN? SPEELT DE TRADITIONELE GELOOFSINHOUD NOG EEN ROL? BIJ DE START VAN MARIËNBURGS 'CREDO CAMPAGNE'.

HET GELOOF GEEFT ONS TE DENKEN

Geloven is het Mariënburchthema van het jaar 2011. Er ontstaan her en der nieuwe geloofsgemeenschappen, diverse abonnees ontwierpen al een eigen(tijds) Credo dat in vorige nummers werd afgedrukt. Dit in aanloop naar de *Credo Campagne* die het Mariënburchbestuur heeft geëntameerd en die vorige maand van start ging toen alle abonnees de brochure *'Wat geloof ik? Wat geloven wij?'* kregen thuisgestuurd. Het is de bedoeling dat zij, met deze brochure als handreiking, in eigen kring een discussie starten over de vraag wat men eigenlijk gelooft. Tegelijk wordt ook een zoektocht naar nieuwe wijzen van kerk-zijn ingezet.

Een nieuw *aggiornamento*, nu veel gelovigen hun eigen weg gaan en zich niet meer kunnen vinden in de traditionele kerkstructuur. *Getuigen van de Geest die in ons leeft*, het Mariënburchmotto bij de oprichting in 1983, past er goed bij. Aan de orde zijn vragen als *'Wat geloof ik? Wat geloven wij?'* en die kunnen bijdragen aan de bepleite zoektocht. Het bestuur vraagt in de discussies respectvol te luisteren om kennis te nemen van elkaars denkwereld. Het gaat er echter niet om, zo wordt uitdrukkelijk opgemerkt, *"om elkaar of wie dan ook te overtuigen van de eigen opvatting, maar om het eigen geloof te verdiepen."*

Zelf aan de slag

Het bestuur verdient lof: een brede actie om een discussie binnen en buiten Mariënburch op gang te brengen, is een goede zaak. Een nieuwe wijze van kerk-zijn, getuigen van de Geest die in ons leeft: daar snakken we naar. Het wordt tijd de scepsis en leegloop, het afhaken en de indifferentie serieus te nemen. Van de bisschoppen merken we weinig of niets en van Benedictus XVI op dit punt evenmin. We moeten zelf aan de slag. Maar hoe? Hier zet ik de accenten iets anders dan bestuur en brochure. De geformuleerde doelstellingen zijn nogal ambitieus. Daarom moeten discussies meer opleveren dan elkaar bevestigen in zijn of haar opvatting. Zijn basisgroepen of geloofsgemeenschappen voldoende om ons kerk-zijn te veranderen? Kunnen discussies over de geloofsbelijdenis die verandering bewerkstelligen? Speelt de traditionele geloofsinhoud nog een rol? Natuurlijk zet het Vaticaanse document *Dominus Jesus* (uit 2000) de bakens wel zeer onverzoenlijk vast, maar mogen we die tekst geheel terzijde laten?

Discussies breken los hetgeen vastzit, ze buigen recht wat krom is, bezielen hen die dor zijn. Dat leert ons de Pinkstersequentie *Veni Sancte Spiritus*. Daarom is hetgeen de brochure wil zeker een begaanbare weg.

Het bestuur wil registreren hoe het geloof binnen Mariënburch wordt beleefd. Ieder kan aangeven hoe hij of zij het geloof ervaart of de geloofsinhoud zou willen herformuleren. De auteurs in de brochure doen dat ook.

Julie Feldbrugge wijst erop dat geloofstaal altijd mensentaal blijft, religieuze taal metaforen hanteert en overdrachtelijk is. Het ontroerende beeld van de zonnestraal maakt dit duidelijk. Maar de vraag blijft hoe we vanuit dit besef ons kerk-zijn kunnen veranderen en de geloofsinhoud kritisch doordenken.

Tom van den Beld is duidelijker: hij wil het Credo vervangen door (of aanvullen met?) de Bergrede, als een soort benadering 'van beneden'. Een dergelijke aanvulling is welkom. Veel van hetgeen in het Credo impliciet blijft, wordt in de Bergrede expliciet. Ons beleven van het christendom krijgt daarin gestalte. Maar niet in plaats van het Credo, zou ik menen. Want ik wil toch vasthouden aan de grote geloofswaarheden, ik zie niet in waarom we na 1700 jaar daaraan moeten tornen.

en bronnenmateriaal. De betrouwbaarheid en geloofwaardigheid daarvan wordt op redelijke gronden aangenomen. We nemen aan dat Jezus bestaan heeft, dat hij gekruisigd is, dat de evangelieteksten echt en betrouwbaar zijn en zo meer. Omtrent de geloofwaardigheid van de bronnen wordt door de theologen professioneel gediscussieerd. Het is vast niet de bedoeling om dit ook binnen Mariënborg te gaan doen. Daarvoor missen we waarschijnlijk de vereiste deskundigheid.

Geloofswaarheid en beleving

De Kerk heeft in Vaticanum II voor een nieuwe tijd andere mijlpalen uitgezet. De kritiek van Mariënborg is altijd geweest dat de kerkleiding daarmee onvoldoende ernst maakt. Zouden we onze aandacht niet vooral daarop moeten richten en nagaan of de nadruk op een veranderde geloofsbeleving, een nieuwe geloofservaring voor een implementeren van het Concilie wel geschikt is. Ik ben er niet zeker van. Maar we kunnen wel Antoine Bodar alvast vragen voor de Bergrede een nieuwe (Gregoriaanse) melodie te componeren.

Voor alle helderheid wil ik drie niveaus in ons beraad onderscheiden. Het eerste betreft het gegeven dat het christelijk geloof is gebaseerd op feitelijke overleveringen

Zouden we echter niet mogen uitgaan van de geloofwaardigheid van de bronnen, hebben we een serieus probleem.

De kwestie is alleen – en dit is het tweede niveau – hoe we met deze bronnen omgaan, hoe we ze interpreteren en beleven. Hier gaat het dus om de wijze waarop de geloofsinhoud wordt *beleefd*. De brochure handelt voornamelijk hierover. Maar waarom doen we dit? Wat is de redelijke zin van een galerij van persoonlijke geloofsbelevingen? Interessant, getuigenissen die ons misschien raken, maar verandert het kerk-zijn daardoor?

Beleving als criterium?

Zeker zal wel blijken dat het Credo niet meer door iedereen in de traditionele zin wordt beleefd. Maar is daarmee de inhoud van het Credo van de baan? Dat iemand niet gelooft in de erfzonde betekent toch niet dat de erfzonde er niet meer toe doet? Moet de kerk het Credo aanpassen omdat veel (?) gelovigen het niet meer zo geloven? In het decembernummer stond als centrale vraag "of de aloude geloofsblijdenis (ons Credo) nog wel past bij onze hedendaagse beleving". De traditionele geloofswaarheden worden dus getoetst aan onze beleving ervan. Die beleving wordt gehanteerd als criterium voor het al dan niet aanvaarden van de geloofswaarheid. Gaat dat niet wat ver?

Het bezwaar is dat geloven *als act* en geloven *als beleven* (van die act) worden verward. Beleven verwijst naar levend betrokken zijn bij hetgeen je doet, denkt of gelooft (vreugde, smart). Maar dit betrokken zijn bij denken of geloven is niet hetzelfde als denken of geloven zelf. Dat beleven zegt niets omtrent de geldigheid van de inhoud van het geloven, alleen maar iets over de wijze waarop die inhoud wordt ervaren.

Misschien beleven we niet veel aan de goddelijke drie-eenheid of de maagdelijke geboorte. Dat kan best zo wezen, gewijde teksten of liturgische handelingen spreken niet altijd aan. 'Er iets mee kunnen', 'er iets aan beleven', zijn uitwendige standen van zaken en betreffen de mate van menselijke betrokkenheid en die varieert. Maar ze leveren geen criterium op voor de geldigheid ('waarheid') van de inhoud van het geloof. Ze geven hoogstens blijk van een bepaald gevoel omtrent het geloof. We hebben immers te maken met geopenbaarde geloofswaarheden en niet met recht of politiek. Daar kunnen peilingen wel belangrijk zijn. Natuurlijk kan de geloofsbeleving de inhoud van het geloof nuanceren, maar daarbij is veel respect voor de geloofstraditie geboden. De inhoud van het geloof kan niet bepaald worden door een peiling.

Theologische standpunten

Daarmee bereiken we het derde niveau: de reflectie op de *inhoud* van het geloof. Daar speelt de beleving geen rol meer. Een dergelijke reflectie heeft noodzakelijk theologische én wijsgerige implicaties, ook al zijn we ons daarvan niet bewust. Steeds wanneer we nadenken over het geloof doen we aan theologie. Jurgens en Van der Horst doen in de brochure ook aan theologie, ze willen immers

beiden de inhoud van ons geloof op bepaalde punten bijstellen. Jurgens gelooft een aantal zaken niet meer en Van der Horst wil van beneden af opnieuw beginnen, zo lijkt het.

In een serieuze discussie over het geloof zullen we die theologische implicaties naar boven moeten halen. Een simpel beroep op beleving is niet voldoende meer. Zo meen ik dat Jurgens zijn stellingname onvoldoende beargumenteert. In mindere mate geldt dit ook voor Van der Horst. Het geloof moet worden verlicht en toegelicht door de rede, dat weten we sinds eeuwen.

Aan de andere kant blijft het geloof wel geloof, nl. een (redelijk te verantwoorden) existentiële aanvaarding van hetgeen ons als

GELOOFSBLOG

Volgens het onderzoek 'God in Nederland' geloofde vijf jaar geleden 24 procent van de katholieke Nederlanders in een persoonlijke God. Vorige maand bleek uit een soortgelijke 'sondage' van 'Le Parisien' in Frankrijk dat het daar 34 procent is. Alleszins begrijpelijk dus dat onlangs bij ons de dominicaan André Lascaris (1939) een blogsite is begonnen over het geloof en wat dat betekent. Hij schrijft niet vanuit de nogal stellige taal van de vuistdikke 'Catechismus van de R.K.-Kerk'. Zijn stijl is eerder zoekend, kritisch en persoonlijk, en gericht op jonge mensen en zoekers van nu, die belangstelling hebben voor religie en hun geloof, zonder geworteld te zijn in of veel te weten van een traditie. "Er is meer dan ikzelf", schrijft hij, "en ik vind dat we dat nader moeten invullen. Als je er geen of nauwelijks inhoud aan geeft, ben je wel flexibel, maar ook zwak. Je kunt alle kanten op, je verliest je kritische vermogen. Voor je het weet geloof je te veel en vertrouwt je iedereen die belooft je sterker, rijker en zekerder te maken."

Lascaris verwerkt zijn eigen jarenlange studies in de blog-artikelen, maar wil geen massieve zekerheden overdragen. "Vijftig jaar geleden vulde ik dit 'meer' zonder aarzelen in met woorden als 'God', 'verlossing', 'hemel' en met regels over wat ik wel en niet mocht." Die tijd is voorbij, vindt hij. "Deze site wil niet exact vertellen hoe het zit. Beschouw het als de rand in het zwembad, waartegen het zo heerlijk afzetten is. Dan kom je in beweging, dan sla je je eigen armen en benen uit."

Dit jaar zal de site één of twee keer per week vernieuwd worden met artikelen over de bronnen van het geloof, de godsdienst waarin Jezus opgroeide, het waarom van het vieren in de kerk en het belang van het samengaan van geloven en denken. "We kunnen onszelf zijn. We zijn kritische mensen. Dit zijn vruchten van het christendom."

www.meerdanikzelf.nl.

te geloven wordt aangereikt. Bij alle auteurs in de brochure proef ik echter het volgende theologische dilemma.

Van professor Kuitert is de stelling dat "alles wat van boven komt, van beneden komt". De inhoud van hetgeen wij geloven is dus mensenwerk, we weten niet wat boven is en nog minder wat een openbaring van God zou kunnen betekenen; zo vertaal ik dit. Dogma's zijn mensenwerk, concilie-uitspraken evenzeer en kerkelijk gezag heeft ons niets te vertellen of als te geloven voor te houden.

Ik vermoed dat alle vier brochure-auteurs in deze richting denken. Dit is een theologisch standpunt dat toelichting en vooral fundering behoeft. Deze theologische visie past in de postmoderne tijdgeest, waarin we alles zelf willen uitmaken, onze menselijke autonomie op een voetstuk zetten en daarmee de Verlichting verabsoluteren.

Ook van bovenaf

Deze theologie is echter net zo tijdgebonden als een Credo, dat vol zit met Griekse filosofie. Ik meen echter dat deze 'moderne' theologische inzet niet overtuigend is. Niet omdat ik het anders *beleef* (dat is hier niet van belang), maar omdat er sterke argumenten tegen kunnen worden aangevoerd. Dat zal ik hopelijk later wel eens toelichten.

Klassieke theologische denkers zoals Karl Rahner wijzen erop dat de menselijke geest juist wél in staat is de bovennatuurlijke zijnsorde te bereiken en omtrent God iets te weten te komen.

Dat we dus theologie (minstens ten dele) ook van bovenaf moeten bedrijven en juist niet alles vanuit een menselijk standpunt moeten doordenken, zoals Van der Horst wil.

Hier staan twee theologische invalshoeken scherp tegenover elkaar. Ik sta aan de kant van de traditie en ga niet mee in de ondertoon van de brochure. De bepleite discussies mogen dit verschil in theologie niet laten liggen, anders worden ze zinloos. Scherp geformuleerde argumenten zijn gewenst en niet alleen maar een beroep op persoonlijk beleven.

Men wijst dan op het gevaar van relativisme in deze materie.

Ons geloof heeft een onvoorwaardelijk geldende kern en onze bekommernis is – naast die van kerk en leergezag – erop gericht die kern vooral met gebruikmaking van ons verstand te pakken te krijgen. Hierbij past mijn slotopmerking.

Het Mariënborgbestuur stelt dat de discussies er niet op gericht moeten zijn om elkaar te overtuigen, maar om naar elkaars denkwereld te luisteren. Dit is vreemd. Natuurlijk moeten we naar elkaar luisteren en niet een soort missiearbeid bedrijven.

Anderzijds discussiëren we toch met redelijke argumenten (hoe anders?) in de hoop elkaar van de redelijkheid van een standpunt te overtuigen (of niet soms?). Een discussie berust op nadenken en kan ertoe leiden dat men van standpunt verandert. Dat beoogt de brochure toch ook?

We zullen de daarin verscholen theologie kritisch tegen het licht moeten houden en niet volstaan met het proclameren van een persoonlijke geloofsbeleving. Wat zou dit laatste immers voor zin

GELOVEN: WAT IS DAT?

De Wijsgerige Afdeling van het Thijmgenootschap organiseert op zaterdag 28 mei 2011 (13.30-17.30 u.) een discussiebijeenkomst over het thema: *Geloven: wat is dat?* Er worden twee inleidingen gehouden. Dr. Stephan van Erp, theoloog aan de Radbouduniversiteit, bespreekt het thema vanuit de theologie en Dr. Kees Jan Brons, wijsgeer aan de Universiteit van Amsterdam, doet hetzelfde vanuit een filosofische invalshoek. Er is ruim gelegenheid voor discussie.

De bijeenkomst staat onder leiding van Damiaan Meuwissen, bestuurslid van de Wijsgerige Afdeling en redacteur van Mariënborg. Het bestuur en de leden van Mariënborg worden – gelet op ook hun betrokkenheid bij het thema – gaarne uitgenodigd aanwezig te zijn, c.q. aan de discussies deel te nemen.

Plaats: Rijnstraat te Amsterdam. Tramlijn 25 (vanaf CS) stopt voor de deur. De toegang is vrij, opgeven bij de secretaris is echter verplicht (vanwege de te regelen zaalruimte): a.m.goossens@xs4all.nl.

hebben? Getuigen van de Geest die in ons leeft heeft ook voor anderen zin en betekenis. Anders kunnen we beter alléén in een hoekje gaan zitten geloven.

We willen denkend in een redelijke discussie bepaalde interpretaties van geloven bepleiten. Het geloof geeft ons te denken. We gaan toch niet onnadenkend overnemen wat een auteur als zijn geloofsbeleving proclameert ...? Die tijd is voorbij.

Jos Streppel:
 "Ik verberg mijn katholieke afkomst niet, maar nu behoor ik echt bij de vrijzinnigen. Ik ben iemand die veel van het katholieke geloof en christelijke waarden echt waardevol vindt, maar die enorme vragen heeft bij het instituut kerk."

HET HOPELOOS MANAGEMENT VAN DE KATHOLIEKE KERK

Jos Streppel (kpn):

“De bestuurlijke geheimhouding, de doofpotcultuur en het steeds maar weer met de mantel der liefde toedekken van de ergste missers, dat is voor elk concern in de huidige wereld echt crimineel gedrag waarmee je alle kansen verspeelt om serieus genomen te worden.”

Elke gemeenschap moet bestuurd worden. Zo ook de katholieke kerk. Hoe brengen de verantwoordelijke bestuurders het ervan af? Mariënborg sprak met Jos Streppel, president-commissaris van KPN, een topbestuurder met een rijke ervaring. Zijn oordeel: “De katholieke kerk wordt als instituut op een rampzalige manier bestuurd. Als wereldwijd bedrijf blundert ze er vreselijk op los.”

Een prachtige woning in het stiltegebied van Gouda is de thuisbasis vanwaar hij wereldwijd bestuurlijke invloed uitoefent. Zijn leven begon ooit bescheidener. In Heeten bij Deventer werd Jos Streppel in 1949 geboren in het onderwijzersgezin van vijf kinderen.

Als hoofd van de school heeft zijn vader in de bekende trits van meester-pastoor-notaris een leidende functie in het maatschappelijk leven van het dorp. Als overtuigd katholiek probeert hij in de overwegend agrarische streek de mensen ervan bewust te maken dat zij verantwoordelijk zijn voor hun eigen vooruitgang. Ontwikkeling en emancipatie zijn de grote drijfveren waarmee hij kinderen en volwassenen voortstuwt tot een moderne manier van leven. Dat is op het Overijsselse platteland meer dan nodig. Zo stimuleert hij de modernisering van de landbouw door middel van de ruilverkaveling. Verder ziet hij dat het oostelijk deel van Nederland een achterstand heeft op de Randstad. Ook als katholiek wordt men in het politieke gebeuren nauwelijks serieus genomen. Een dubbele emancipatie is dus nodig.

Groepsmechanisme

“Mijn vader bracht ons al vroeg een historisch perspectief bij van het wereldgebeuren. Zo zat ik als 6-jarige bij hem op

de knie en hij nam met mij de krant door waarin de Hongaarse Opstand van 1956 stond. Hij leerde ons om mensen nooit te haten, wat ze ook uitspoken, maar men moet wel hun idiote opvattingen verafschuwen. Zo gezien was Hitler een krankzinnige misdadiger die op grond van de misère van Versailles zijn volk misleidde”, aldus Streppel. Om een dergelijk nationaal-socialistisch drama te voorkomen is dus samenwerking op internationaal niveau nodig, te beginnen in Europa.

“Op kerkelijk gebied was ons gezin traditioneel katholiek en vader fervent lid van de KVP. Ikzelf was misdienaar en wilde ook mijn bijdrage leveren aan de verbetering van de wereld. Daarom wilde ik missionaris worden. Prima, zei mijn vader, maar dan ga je wel naar een seminarie met een erkend diploma.”

Zo komt hij in 1961 op het Mill-Hill College in Tilburg bij honderdtwintig internen terecht. “In een dergelijke gesloten gemeenschap leer je veel over groepsmechanisme waar competitie, kuiperijen, allianties, achterdocht, bedrog en naderend onheil aan de orde van de dag zijn. Daar leer je om op je qui-vive te zijn.”

De aspiratie om missionaris te worden is na een paar jaar voorbij. Maar hij maakt zijn gymnasium-bèta daar wel af, want voor die tijd was er toch een behoorlijke vrijheid om je gezond te ontwikkelen. Alleen de Beatles en meer van dat genre werden buiten de deur gehouden.

Nieuwe inzichten

Vanaf 1968 begint zijn studentenleven aan de Katholieke Hogeschool te Tilburg. Als student in de economie zit hij al gauw in het rumoer van het democratiseringsproces op de universiteiten. Parallel daarmee loopt de vernieuwingsbeweging in de katholieke kerk die de nieuw geformuleerde inzichten van het Tweede Vaticaans Concilie in de daad wil omzetten. “Zelf was ik toen al niet meer zo met kerkelijke dingen bezig. Ook mijn ouders waren intussen vrijzinniger geworden. Mijn huwelijk met Ingrid Brahim in 1973 vond vanzelfsprekend ook in een kerk plaats, en twee van onze drie dochters werden ook nog netjes gedoopt.”

Zijn eerste stap in de financiële wereld zet hij in 1973, als effectenspecialist bij de verzekeringsmaatschappij Ennia.

Dat is midden in de oliecrisis en de problemen met Koeweit en andere Arabische landen. Welke aanpassingsprocessen in de wereldwijde geldstroom zijn nodig om bij onverwachte gebeurtenissen de boel toch gaande te houden? Want het is als de bloedstroom in ons lichaam die in afgemeten vorm toch overal zijn weg moet vinden om te voorkomen dat er fatale infarcten optreden.

Om een rol van betekenis te spelen in dat wereldwijde geldcircuit zijn intelligentie, hard werken, sociale vaardigheden en een portie geluk de factoren die je vooruit helpen. Deze factoren brengen Streppel steeds een stap hoger op de ladder van de financiële hiërarchie waarin hij via directiefuncties in Beleggingen en de banken Labouchere en FGH, in 1998 lid van de Raad van Bestuur van Aegon wordt. In dit bedrijf heeft hij te maken met dertigduizend vaste medewerkers en indirect met nog eens zoveel mensen.

Sinds kort is hij nu bij KPN president van de Raad van Commisarissen. Daarnaast is hij actief in leidende functies van maatschappelijke verenigingen zoals een kankerfonds. Zo behoort hij tot de groep van topbestuurders in Nederland die ook buiten onze grenzen veel invloed heeft. “Vroeger moest je van adel zijn en tot de Nederlands Hervormde Kerk behoren om in deze groep door te dringen. Hier heeft de emancipatie van met name de katholieken duidelijk vooruitgang geboekt. Ik verberg mijn katholieke afkomst niet, maar nu behoor ik echt bij de vrijzinnigen. Ik ben iemand die veel van het katholieke geloof en christelijke waarden echt waardevol vindt, maar die enorme vragen heeft bij het instituut kerk.”

Rampzalig kerkbestuur

Het mag duidelijk zijn dat Jos Streppel van wanten weet op het terrein van besturen. “De katholieke

kerk wordt als instituut op een rampzalige manier bestuurd. Als wereldwijd bedrijf blundert ze er vreselijk op los. Dan bedoel ik niet alleen de manier waarop ze het seksueel misbruik aanpakt dat nu aan de orde

is, maar ook de fraude die op financieel gebied tenhemelschreiend is. De bestuurlijke geheimhouding, de doofpotcultuur en het steeds maar weer met de mantel der liefde toedekken van de ergste missers; dat is voor elk concern in de huidige wereld echt crimineel gedrag waarmee je alle kansen verspeelt om serieus genomen te worden."

De hoofdoorzaak van dit bestuursklimaat is dat men zichzelf nog altijd wijsmaakt dat de kerk en de wijze van geloven onveranderlijk moeten zijn en dat men net als vroeger met een elitair groepje op een autoritaire manier moet besturen.

"Dat is een grote misvatting. In de vijftiende en zestiende eeuw was het ook bar en boos. Niet voor niets raakte het geduld van de mensen op en zei Luther: "En nu moet het maar eens afgelopen zijn en moet er echt iets gebeuren." En hij ging aan de slag. Het is doodzonde dat er mede door de huidige structuur en het bestuursethos in de kerk zo'n puinhoop van gemaakt wordt. Ik erger me elke dag verschrikkelijk hieraan, want hierdoor worden ook de enorm belangrijke maatschappelijke en culturele waarden van het christendom te grabbel gegooid."

Fatsoenlijk management

"De kerk als instituut moet net als elk ander bedrijf democratisch en doorzichtig worden, zodat er fatsoenlijk management komt. Dat wil zeggen dat mensen die op hun post miskleunen gewoon

ontslagen worden. Dat geldt voor de directeur-generaal, de paus dus, alsook voor de Raad van Toezicht, het kardinalencollege. Die zijn in hun visie en gedrag echt uit de tijd."

Tot de jaren negentig van de vorige eeuw dacht men ook in Nederland nog dat mede door de milde opstelling van kardinaal Willebrands het tij wel vanzelf zou keren. Dat bleek valse hoop. Want daarna kwamen de piepjonge paladijnen die van jongs af aan het oude deuntje weer geleerd krijgen en het uit volle borst meetoeteren.

"Het is voor mij duidelijk dat de orthodox-roomse katholieken op dit moment, net als de orthodoxe protestanten van de zogeheten 'Biblebelt', in Nederland een fundamentalistische minderheid zijn geworden. Daar kan de grote meerderheid zoals destijds de Acht Mei Beweging niet tegenop. Vergeefse moeite, helaas. Het lijkt verstandig om nu maar een eigen progressieve koers te varen en samen te werken met boeiende geestverwanten zoals die te vinden zijn bijvoorbeeld bij de Vrijzinnig Hervormden binnen de protestantse kerk in Nederland. Want die zitten met dezelfde problemen.

Verder ben ik ervan overtuigd dat de waardevolle spirituele en mystieke inhoud van het katholieke geloof alleen maar overtuigend doorgegeven kan worden wanneer het management van de multinational R.K.-Kerk volgens hedendaagse democratische bestuursnormen fatsoenlijk zijn werk doet. Want door de wereldwijde massacommunicatie via twitterberichten en Wikileaks kan men zich nergens meer op de wereld verstoppen. Dit alles ten behoeve van de verdere ontwikkeling en bescherming van de mensenrechten over de hele wereld. Daar is geen plaats meer voor een hoogkerkelijk Vaticaans klikjesgedoe zoals dat op dit moment nog altijd gaande is."

"Het is doodzonde dat er mede door de huidige structuur en het bestuursethos in de katholieke kerk zo'n puinhoop van gemaakt wordt. Ik erger me elke dag verschrikkelijk hieraan, want hierdoor worden ook de enorm belangrijke maatschappelijke en culturele waarden van het christendom te grabbel gegooid."

In de rubriek 'Op de Keper' publiceert Mariënburg bijdragen van eenieder aan een discussie over iets in de R.-K. Kerk waarvan hij/zij vindt dat daar nog wel eens een hartig woordje over te zeggen valt. Dat kan zowel theoretisch als praktisch zijn, van erfzonde tot drie-eenheid, van genade van bijstand tot verrijzenis, van de vrouw als priester tot eucharistische oecumene, you name it! Om iedereen de kans te geven van haar/zijn hart geen moordkuil te hoeven maken, ondertekenen wij deze bijdragen steeds met een symbolisch pseudoniem: Cultivator. Met een cultivator wordt een stuk landbouwgrond losgewoeld waarna het wordt geploegd en ingezaaid. – Redactie

TWEE NIEUWE KERKEN – WEG OECUMENE

Enige tijd geleden werd de parochianen van een parochie in het Haarlem-Amsterdamse bisdom gevraagd naar hun ideeën over een nieuw te bouwen kerk. Reacties: "Hoezo nieuwe kerk? Voldoet het huidige met de PKN gedeelde kerkgebouw dan niet meer? Waarom een nieuwe kerk bouwen in deze economisch moeilijke tijden, teruggang van het kerkbezoek, enzovoort? OK, toegegeven: aan het gebouw mag wel eens wat gebeuren."

Al spoedig kwam de bekende aap uit de nog bekendere mouw: omdat het bisdom het wil – lees de bisschop – moeten er liefst twee nieuwe kerken worden gebouwd, want het betreft twee parochiegemeenschappen. "Maar waarom dan toch? Knap de bestaande gebouwen op!" "Nee, dat is het probleem niet."

Wat dan wel? Tja. Die twee geloven op één kussen, in dit geval in één kerkgebouw dus, dat gaat natuurlijk niet (meer), vindt de bisschop. En 'oecumene' is een vies woord, zeker voor een nog niet zolang geleden gewijde pasto(o)r die gehoorzaamheid aan zijn bisschop heeft beloofd. Die dus ook de wijn bij het communie uitreiken laat ontbreken. Dus krijgen de beide pasto(o)rs en hun parochiebesturen de opdracht om voor hun parochie een nieuwe kerk te bouwen.

Eén van de twee nieuwe kerken wordt dan regiokerk voor de in totaal vier kerkplekken die er in de regio zijn, waarbij één van die plekken op een afstand van een kleine 40 kilometer ligt! Die regiokerk gaat dan dienen voor bijv. een vormselviering voor kinderen van de hele regio. Leuk idee, dus niets aan de hand? Vraag is wel: waar zetten we die regiokerk dan neer? Is er in de gemeente plaats voor gereserveerd? Wel eens gehoord van artikel 19-procedures in verband met de wijziging van een bestemmingsplan, waarbij omwonenden en betrokkenen hun inspraak hebben? Een groep vrijwilligers gaat enthousiast aan de gang. Er worden parochie-avonden belegd om te zien of er misschien ideeën zijn over alle zaken die met zo'n nieuw gebouw te maken hebben. Ideeën en wensen te over. Het moet een kerk worden met een 'echte RK-Kerk-uitstraling', wat dat ook zijn moge. Veel beelden, een echt altaar, een groot kruis met corpus (want dat is er op de huidige kerkplek natuurlijk niet), een mooie Mariakapel. Alles wordt verwerkt, een architect wordt gezocht.

Maar de grote vraag blijft: waar komt die kerk te staan? Want de huidige kerkplek is midden in de stad. De gemeente komt met een voorstel: zij heeft nog een stuk grond dat misschien wel passend is. Dat blijkt aan de rand van de bebouwing te liggen en dat ontlokt aan een aanwezige de uitspraak: "Dus de Kerk laat zich verplaatsen naar de rand van de samenleving in plaats van er middenin?" Middenin? Hoe bedoelt u? "Tussen gemeentehuis en ziekenhuis; in beide wordt geboren, getrouwd en gerouwd en daar hoort een kerk bij aanwezig te zijn."

Goede opmerking, ware het niet dat de benodigde vierkante meters daar wel erg duur zijn, dus vergeet het maar. De vraag van de kosten is nog niet beantwoord en die komen neer op drie miljoen euro voor de regiokerk en voor de andere kerk op vier miljoen. Tekort op de begroting respectievelijk één en twee miljoen euro. En wie gaan(t) dat betalen? De stemming onder veel parochianen? "Van mij geen cent, punt."

Cultivator

De ‘steeds onveranderde leer van de Katholieke Kerk’ heeft zich ontpopt als een vrome leugen: in feite zijn veel katholieke leerstukken, gebruiken en regels in de loop van de kerkgeschiedenis ontstaan, verdwenen en veranderd.

Bokkende schapen

Veel opperherders houden er – minstens in Europa – in hun paleizen een heerschappij op na met een feodale levens- en regeringsstijl. Maar de onderherders volgen dat steeds minder en vormen één front met de bokkende schapen uit de zich verzettende kudde. Ze nemen deel aan demonstratieve bijeenkomsten, weigeren gehoorzaamheid, veroorloven zich eigenmachtig afwijkingen op het gebied van de liturgie en het kerkrecht tot en met de celibaatsverplichting. Vroeger gingen de herders voorop en de kudde volgde hen min of meer gehoorzaam. Tegenwoordig gaan de schapen aan kop – niet altijd over gebaande wegen en zeker niet meer met zoveel behoefte aan orde en regelmaat als voorheen. De verwarde herders staan er

DE DOGMA'S BEDREIGEN

HET GELOOF

In een van de bijdragen aan de recent door Mariënburg verspreide brochure “Wat geloof ik? Wat geloven wij?” is te lezen dat de schrijver niet alles meer gelooft van wat de geloofsbelijdenis opsomt. Is dit een privémening of zijn er in ons land nog meer van deze ‘minder-gelovigen’? Dat zal wellicht pas in het najaar blijken, op het Mariënburgcongres. Intussen kijken wij in ons blad ook over de grenzen, ditmaal naar Oostenrijk. Daar beleeft de kerk een situatie die erg lijkt op de onze. En waar daarover nog meer recht voor zijn raap wordt geschreven, zoals in deze bijdrage van Peter Paul Kaspar. (Redactie)

Het is mijn kerk, de katholieke, tot nu toe niet gelukt om haar eenvoudige leden, mannen zowel als vrouwen, te zien als zelfstandig denkende en beslissende christenen en hen serieus te nemen. De katholieke geloofsdictatuur (om het ook eens bruusk en onvriendelijk te betitelen) is nog altijd niet aangekomen in de wereld van gelijkberechtiging, algemene vorming en burgerlijke autonomie. Een paus die zichzelf als onfeilbaar beschouwt, omgeven door gehoorzame hovelingen in de rang van kardinaal of bisschop, heerst over een kudde die al lang niet meer is samengesteld uit onontwikkelde, gehoorzame en besluiteloze schapen en lammeren. Want die willen de leer dan nog wel aanhoren, maar niet er kritiekloos gevolg aan geven. Resultaat: er wordt steeds botter geheerst en steeds minder gehoorzaamd.

maar radeloos bij, aarzelend of ze de bejaarde opperherder in zijn toenemende eenzaamheid moeten troosten ofwel bijstand verlenen aan de eigenmachtige lammeren en hun onderherders. Verliezers zijn de bisschoppen wier verkapte levensleugen daarin bestaat, dat ze als pronkende representanten van een morbide kerkheerschappij een commandement moeten simuleren dat ze allang kwijt zijn. Sommigen van hen zonnen zich nog in de weerschijn van de paus als van een ondergaande zon. Sommigen laveren tussen Rome en het kerkvolk. En slechts enkelen achten zich vooral verplicht ten opzichte van de kudde en durven zich daarom het pauselijke ongenoegen op de hals te halen. Duidelijk blijkt de gekwelde bisschopsziel nogal eens bij het begin van hun pensioen op de middelbare bejaardenleeftijd van 75 jaar. Dan pas komt de hiërarchiekritiek naar buiten die tijdens de jaren van hun hiërarchisch dubbelleven verkropt moest worden. Men moet hun deze late en onderdrukte eerlijkheid maar gunnen. Ook laat inzicht is goed.

Creatieve ongehoorzaamheid

De ‘steeds onveranderde leer van de Katholieke Kerk’ heeft zich ontpopt als een vrome leugen: in feite zijn veel katholieke leerstukken, gebruiken en regels in de loop van de kerkgeschiedenis ontstaan, verdwenen en veranderd. Je mag daarin een teken van leven zien, want wat niet meer beweegt is dood. Men kan de bewegingsdrang afremmen, energieën oppotten en wetten maken bij wijze van boeien. Maar definitieve stilstand zou het einde zijn van de kerkgeschiedenis. Daar hoeven we echter niet bang voor te zijn, want hoewel bedekt onder hiërarchische voorschriften en verordeningen zijn de vele disciplinaire, liturgische en pastorale eigenmachten continu opgeruimd en levendig in beweging. Onder de oppervlakte van de hiërarchische kerkorde pruttelt het volle leven van de creatieve ongehoorzaamheid van christenvrouwen en -mannen en hun gemeente. Nieuw leven ontstaat alleen in de dialectiek van eigenheid en verandering. Afscheid nemen van verouderde

voorschriften is voorwaarde voor een levende kerk. Daarom is het nodig afscheid te nemen van tot nu toe geldende vormen van katholicisme. Sommigen zullen menen dat daarmee de kerk verbrokkelt, anderen verwachten daarvan een nieuwe levendigheid. Maar het heeft altijd tot het wezen van de kerk behoord dat zij haar eigenheid slechts in stand houdt via verandering. Eigenheid en verandering zijn geen tegenstellingen maar veronderstellen elkaar. Slechts wie verandert, blijft zichzelf. Onveranderlijkheid is alleen in de dood. Een kerk die verandering weigert, sterft.

Vereiste veranderingen

In de geschiedenis heeft de kerk zich uit al haar kwalen weten te redden, eerder van onderaf dan van boven, soms sluipend maar ook revolutionair. Zowel van bovenaf als van onderen heeft het haar goed gedaan. En dit zijn vandaag de vereiste veranderingen:

– *Einde aan het katholicisme als mannenreligie.*

Echt katholiek (dus algemeen en alomvattend) wordt de kerk alleen als ze ophoudt een mannenreligie te zijn. Dat begint bij het denken in termen van heerschappij en mannenverbond en het betreft de mannelijke hiërarchieën en het op mannen gefixeerde priesterbeeld.

– *Einde aan het katholicisme als priesterreligie.*

Een kerk die voor haar niet-priesters nog altijd geen betere uitdrukking gevonden heeft dan 'leek', dient te bedenken dat van clerici alleen (zonder het zogenoemde 'Volk van God') nog geen kerk kan bestaan. De ambtsdragers zijn er voor het kerkvolk, en niet omgekeerd.

– *Einde aan het katholicisme als dogmareligie.*

Geloven in dogma's is in diepste wezen een twijfelachtige zaak. De christen gelooft in God, gelooft in Christus, maar toch niet in zinnen, formules en wetten. Formuleringen zijn wel nodig, maar ze zijn tijdgebonden; dan overlijden ze tot dode letters. Doch ze kunnen tot dan wel getuigen van de geest die in ons leeft.

Moedige kentering

Het Tweede Vaticaans Concilie was een moedige kentering in een nieuwe periode van de kerkgeschiedenis. Toen werd bekend gemaakt waarheen die kentering zou gaan. Er werd echter verzwegen waarvan we dan afscheid moesten nemen. Zo bleven belangrijke tegenstellingen onverzoend bestaan; zo'n beetje het oude dogma van de alleenzaligmakende kerk. Het werd nooit afgeschaft. De toentertijd gestichte vriendschap en nabijheid ten opzichte van de afgescheiden christelijke kerken en het toen geproclameerde respect voor de andere godsdiensten bleven als onverzoende tegenstelling tot deze geloofsstelling bestaan. Afscheid van een alleenzaligmakende kerk is voorwaarde voor een blijvende oecumenische vriendschap en een respectvolle dialoog met de wereldreligies. Deze stap dient gezet te worden.

Slechts wie verandert, blijft zichzelf. Eigenheid zonder verandering bestaat niet. De 'altijd gelijkblijvende leer van de Kerk' is een stukje afgoderij. Het vermeende 'onfeilbare dogma' geeft niet de

zekerheid die men ervan verwacht, maar bewerkt allereerst een bedreiging van het geloof, namelijk door de verstarring van de formulering. Alleen de zoeker leeft in de waarheid. De christen is, als elke nadenkende mens, op zoek. Wie dat doet met het oog op Christus, is een christen. En verder: dé waarheid is niet verkrijgbaar; wie meent in het bezit van de waarheid te zijn, vergist zich. We zijn allemaal op zoek, ook de paus.

Bovenstaand artikel verscheen eerder in het Oostenrijkse progressieve maandblad "Kirche In – Das internationale, christlich-ökumenische Nachrichtenmagazin". Copyright Nederlandse vertaling c.q. bewerking: Mariënburg. Andere publicaties van de auteur (in het Duits) zijn te vinden op diens homepage: www.peter-paul-kaspar.at.

Peter Paul Kaspar (Wenen, 1942) is musicus, publicist, theoloog, priester sinds 1966. Hij is pastor-rector van de Ursulinenkirche in Linz en universiteitspastor aldaar.

HANS KÜNG: "DOOR DE FUSIE VAN PAROCHIES WORDT KERKVERNIEUWING ALLEEN MAAR VOORGETOEVERD."

PAROCHIES IN BEWEGING

Zijn de parochies in beweging? Ja, in ons land lijkt dat zeker zo. Daar zorgen de bisschoppen wel voor met hun rechtlijnige herindelings- en fusieplannen. Ook in andere landen is dit vaak het geval. De meeste bisschoppen voelen de consensusdwang die, onder het mom van bisschoppelijke collegialiteit, door collega's op hen wordt uitgeoefend. Daarom lijken alle parochies in beweging te zijn. Maar toch zijn er ook bisschoppen die niet zomaar voetstoots met deze trend meegaan. Zij weten te goed dat het doorgeven van het geloof en de geloofscultuur niet gebeurt in grote, kille, administratieve bestuurseenheden, maar in de kleine, warme en vertrouwde gemeenschappen van de vanouds bestaande parochies.

Daar zijn de netwerken van vele (vrijwilligers)organisaties: van scholen, harmonieën, gilden, scouting, kinder-, jeugd- en mannenkoren, gemengde en rouw-en-trouw-koren, groepen om zieken en ouderen te bezoeken, voorbereidingsgroepen voor doopsel, huwelijk, eerste communie en vormsel, groepen voor avondwake, uitvaart, rouwbegeleiding, kerkhofonderhoud, eigen bestuurlijke organen als kerkbestuur, parochievergadering, liturgisch/diaconaal/catechetisch beraad, om er maar eens een stel te noemen. Juist in deze hechte groepen gebeurt de socialisatie van volgende generaties in geloof en geloofscultuur. Deze sociale infrastructuur is de vanzelfsprekende, maar ook noodzakelijke ondergrond.

Teams van leken

Daarom zoeken deze bisschoppen naar mogelijkheden om onder de eenheidsworst uit te komen en het ideaal van het Vaticaanse Concilie trouw te blijven: de voorheen geclericaliseerde parochie teruggeven aan de parochianen. Zij maken daarbij inventief gebruik van het kerkelijk wetboek. Zwitserse en Oostenrijkse bisschoppen baseren zich dan op canon 517-§2. Bekend is het beleid van bisschop Albert Rouet van Poitiers die, met canon

516-§2 in de hand, in alle parochies waar geen priester meer is, de verantwoordelijkheid voor de plaatselijke

leiding toevertrouwt aan teams van leken. In de zogeheten missielanden van leken-voor de

van leken: "Wij zelfstandigheid deren in eenheden." december 2009). noemde is het inzetten catechisten leiding van de

plaatselijke gemeenschappen sinds jaar en dag gebruikelijk. De basisgemeenten in Zuid-Amerika zijn een bekend voorbeeld, maar ook elders gaan (groepen van) bisschoppen deze weg op. In Zwitserland is dit model wijd verbreid, in Oostenrijk grijpt de helft van de bisdommen deze mogelijkheden aan, in de andere bisdommen kennen veel parochies het *Donderdaggebed* als protest tegen opgelegde parochiefusies.

Na tien jaar ervaring hiermee heeft Johannes Panhofer, theoloog aan de Universiteit Innsbruck, bij de betrokkenen een opinie-onderzoek gedaan. Zijn conclusie luidt dat hiermee van een dynamisch model sprake is, waarin het kerkelijk beleid meer zou moeten zien dan een noodoplossing. Met leken als leidinggevend in de parochies werken de mensen nauwer samen en engageren zij zich sterker. In Duitsland en blijkbaar ook in ons land blijven de bisschoppen gereserveerd tot afwijzend staan tegenover deze mogelijkheden. De klacht van de grote theoloog Hans Küng in april vorig jaar in zijn open brief aan de bisschoppen is daarom zeker ook aan deze Duitse bisschoppen gericht: "In veel landen worden wegens het tekort aan priesters parochies, vaak tegen hun wil, samengevoegd tot kolossale 'zielzorgeenheden', waarin de weinige priesters totaal overbelast zijn en waardoor een kerkvernieuwing alleen maar voorgetoverd wordt."

Handleiding bij fusies

Tegen deze achtergrond moeten we het recent verschenen boek *Parochie in beweging* zien. Het is geschreven door Petra Stassen, hoofd juridische zaken van Adviesbureau R.K. Kerk, en Ad van der Helm, deken van Den Haag en docent kerkelijk recht in Leuven en Bovendonk/Hoeven, twee deskundige juristen dus. De ondertitel *Geloven in plaatselijke geloofsgemeenschappen* betekent in de visie van de schrijvers dat ook bij deze fusieparochies zoveel mogelijk ruimte behouden moet worden voor lokale geloofsgemeenschappen. Maar met een koepel, waar het beleid wordt voorbereid en vastgesteld en waar alle verantwoordelijkheid voor de financiën gesitueerd wordt, kan dit natuurlijk slechts een bescheiden ruimte zijn.

Het hele boek is een deskundige, praktische handleiding bij het voorbereiden van en overgaan tot de vorming van zo'n grote fusieparochie. De invalshoek is daarbij voornamelijk bestuurlijk en juridisch. Hier en daar wordt wel even naar de pastorale aspecten verwezen, maar dat gebeurt toch maar mondjesmaat. Het hele fusiegebeuren is dan ook eerder een prioriteit van bestuurders en financiers dan van pastores (hoewel overigens lang niet altijd sprake is van financiële noodzaak). En daarbij doen de schrijvers het telkens weer voorkomen, alsof hiermee nieuwe kansen geboden zouden worden voor het pastoraat.

Zo wil aartsbisschop Wim Eijk van Utrecht de 348 parochies van het aartsbisdom nog dit jaar teruggebracht zien tot 49. Het bisdom 's-Hertogenbosch, dat 230 parochies gaat fuseren tot 57 nieuwe eenheden, hanteert daarbij het motto: *Groeien in geloof, geloven in groei*. De constatering van Küng dat hierdoor een

kerkvernieuwing enkel maar "voorgetoverd" wordt komt in het boek niet ter sprake. Aan de zeer volledige handleiding gaat geen meer omvattende pastorale problematisering van de geconstateerde vragen en noodzakelijkheden vooraf. Slechts de canoniëk-rechtelijke vaststelling volstaat dat een parochie onder het eindverantwoordelijke bestuur van een priester moet vallen en dat de bisschop de enig bevoegde is om hierover besluiten te nemen.

Fase in sterfhuisc constructie

Hoe dit boek te beoordelen? Als vakkundige handleiding is het heel goed en volledig. Alle relevante vragen en valkuilen bij een fusieproces komen ter sprake. Wanneer eenmaal het besluit tot fusie genomen is of doorgedrukt, kunnen de betrokken bestuurders er veel aan hebben. Maar andere modellen zoals hierboven genoemd, worden niet behandeld. Er wordt zelfs niet naar verwezen. En hoe zal het na deze blijkbaar onontkoombare fusiegolf verder gaan? Want er komt wellicht een tijd dat ook voor die nieuwe fusieparochies niet genoeg priesters beschikbaar zijn. Is dan deze fusiegolf een fase in een sterfhuisc constructie? En nu al ontstaan in dit fusiemodel op het platteland situaties, waarin kerkgebouwen, vanouds gebedsplaatsen in het centrum van het dorp, vaak gesloten zijn en slechts hun deuren openen voor rouw- en trouwdiensten en af en toe een zondagse viering. Om nog maar niet te denken aan de penningmeesters die straks gaan berekenen hoeveel geld het aanhouden van deze kerken de fusieparochie wel niet kost en of dat, gezien het totaal, nog wel kan.

Dan kunnen de ervaringen elders misschien hoop geven. In Saksen-Anhalt zijn regio's waar nog maar 13 procent van de bevolking kerkelijk meelevend is. Groot gebrek aan (evangelische) voorgangers. Daar heeft zich vanaf 2005 een breed initiatief ontplooid, waarbij – aanvankelijk in 125, maar gaandeweg in 250 plaatsen – in de kerkgebouwen 's zondags door vrijwilligers geleide diensten worden gehouden. Voor deze kerkelijke gemeenten is vanaf 2008 een ondersteuningsgroep gevormd, die per trimester tegen kostprijs eenvoudige boekjes uitgeeft met liederen, bijbellezingen en meditatieve teksten ter vervanging van de vroegere preek door de voorganger. Dat gaat dan over vele duizendtallen, per pak van 10 boekjes voor de prijs van 2 euro. De vergelijking met de bij ons steeds meer voorkomende plaatselijke bezielde verbanden dringt zich op.

In andere dorpen, waar nauwelijks tot geen

OPA ZALIGER

Heb je 't al gehoord van Jan Paulus de Tweede, heb je 't al gehoord dat hij zalig wordt? Ze zeggen: "als paus was hij een kei!" Ik heb daar toch best wat vragen bij.

Bij heel veel bidprentjes, en nu ook weer bij de ophanden zijnde zaligverklaring van paus Johannes Paulus II, voel ik heftig de catastrofe die ooit plaats gevonden moet hebben toen men het Latijnse gezegde 'De mortuis nisi bene', hier in de Lage Landen vertaalde met: 'Over de doden niets dan goeds'.

Van meet af aan moet deze Nederlandse uitdrukking, helaas, opgevat zijn als een dringende aansporing om, wanneer iemand gestorven is, alleen nog maar goede dingen over zo iemand te zeggen. En dat terwijl het er in het Latijn helemaal niet staat. Rampzalig, maar toch, zo is het wél gegaan, en gaat het nog immer, tot op de dag van vandaag. Van doden zeg je alleen maar goede dingen. Toen bijvoorbeeld de bidprentjes vanaf de vijftiger jaren van de vorige eeuw ophielden nog langer waslijsten te zijn van het ene Bijbelcitaat na het andere, en onder invloed van de toenemende secularisatie vooral de gestorven mens zélf voor het voetlicht kwam te staan in de tekst, werd er van meet af aan heel gehoorzaam aan de genoemde dringende aansporing gevolg gegeven. Het slechts 10 bij 7 centimeter groot prentje werd (en wordt nog steeds) in de meeste gevallen volgepropt met de ene goede eigenschap van de overledene na de andere. Dat opa (niet de mijne hoor!) met al zijn chagrijn het leven van oma behoorlijk verzuurde en dat hij zijn handen niet kon thuishouden als er andere oma's in de buurt waren ... daarover zweeg zijn bidprentje. Over de doden niets dan goeds; zo hoort het!

Maar, geachte inwoners der Lage Landen, zo hoort het toevallig niet! Dat staat er in dat Latijnse gezegde ook helemaal niet. Juist niet. Als je het goed vertaalt staat er: 'Over de doden alleen maar op goede manier!' Dat is heel wat anders. Met andere woorden: je mag je over doden alleen maar op een waarachtige wijze uiten. Dus als jouw vorige week gestorven nicht meer dan een halve eeuw een serpent is geweest voor haar omgeving, dan doe je nichtlief pas recht als je dát dan ook zegt. Da's andere koek!

Door nogal wat geluiden die ik opvang in verband met de aanstaande zaligverklaring van paus Johannes Paulus II, krijg ik de indruk dat nogal wat gelovigen vinden dat er hiermee, zeg maar, een groots ritueel kerkelijk uitroepeten gezet wordt achter de tekst van een pauselijk bidprentje dat nog geschreven is vanuit die foutieve vertaling van 'De mortuis nisi bene'. Heel beslist hebben heel veel mensen, van binnen en van buiten de kerk, aan het pontificaat van Johannes Paulus heel veel goeds beleefd. Prima. God zij gedankt! Dat moet gezegd. Maar evenzeer moet gezegd – want er staat 'bene', dus op een waarachtige manier – dat heel veel katholieke mensen zijn pontificaat als rampzalig ervaren hebben. Zo vinden zij dat deze paus als geen ander de kunst verstond om in al die lange jaren van zijn pausschap stap voor stap, op strategische wijze, die o zo broodnodige vernieuwing van de kerk, officieel in gang gezet met het Tweede Vaticaans Concilie, om zeep te helpen. Da's andere koek!

Als je deze overleden kerkvorst – in de superglossy 'Antoine' gekarakteriseerd als 'zo macho' – recht wilt doen, en ik bedoel dan dus: tegen de achtergrond durft zien van de eigenlijke betekenis van het Latijnse gezegde, dan is het voor mij nog maar de vraag of de weegschaal zonder slag of stoot zou doorslaan naar een zaligverklaring. Mijn opa zou er wellicht eerder voor in aanmerking komen, die noem ik niet voor niets: 'mijn opa zaliger'...

Huub Schumacher

kerkbetrokken christenen
meer wonen, bijvoorbeeld in
Brandenburg, zien we steeds
vaker dat niet kerkgebonden
bewoners op de barricaden
gaan om sluiting van hun
dorpskerk te voorkomen: "De
kerk is de enig overgebleven
publieke ruimte, het laatste
overblijfsel van de culturele
structuur", zo argumenteren
zij. Nu al zijn in meer dan 250
dorpen in Brandenburg zulke
initiatieven actief voor de
redding van hun kerken.

Dr. A. Krijnen was van 1993 tot 2001 (vice-)voorzitter van het kerkbestuur van de St. Willibrordusparochie te Berkel-Enschot. Daarna was hij in diezelfde parochie van 2001 tot 2006 coördinator van het liturgisch beraad. Petra Stassen & Ad van der Helm: 'Parochie in beweging. Geloven in plaatselijke gemeenschappen'. Uitg. Abdij van Berne, Heeswijk 2010, 208 blz., € 18,50.

Websites:

- Bisdom Poitiers:

www.diocese-poitiers.com/fr/les-territoires

- Donderdaggebed:

www.kircheinbewegung.de/gebets-map

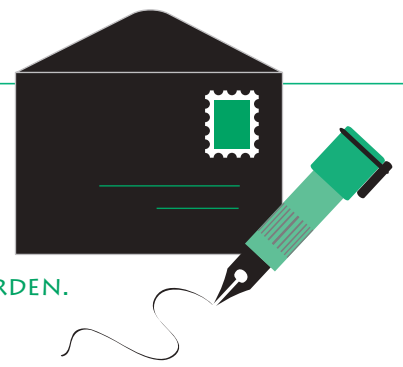
- Protesterende Duitse pastores:

www.pfarrer-initiative.de

- Redding van kerken Brandenburg:

www.altekirchen.de

PER POST OF E-MAIL VERWELKOMT DE REDACTIE REACTIES EN BIJDAGEN VAN DE LEZERS. ZIJ BLIJFT EVENWEL HET RECHT HOUDEN DEZE AL DAN NIET OF SLECHTS GEDEELTELIJK TE PLAATSEN. EN PLAATSIING BETEKENT NIET PER SE DAT DE REDACTIE MET HET GESCHREVENE INSTEMT. IDEALE LENGTE: 200 À 300 WOORDEN.

VAN VOOR TOT ACHTER

Ik wil de redactie mijn complimenten geven voor het december-nummer van het “tijdschrift voor kritisch katholieken”. Ik heb het van voor tot achter gelezen, wat in het verleden lang niet altijd het geval was. Het zijn artikelen die recht uit mijn hart gegrepen zijn en hoewel de materie als zeer serieus moet worden opgevat, kwam er toch verschillende keren een lach bij mij omhoog. Ik hoop dat de deelname aan de Mariënborg-campagne over het Credo een succes wordt en met een waardig en goed congres kan worden afgerond.

Adrie de Jong-Otte, Zevenhuizen

SADDAM HOESSEIN EN HET GLORIA

Het decembernummer van “Mariënborg” heb ik weer met interesse en instemming gelezen. Met name het artikel “Waar in geloven wij?” is me uit het hart gegrepen. Als reactie op dit artikel het volgende.

Heeft de schrijver ervan al eens kritisch de tekst van het Latijnse *Gloria* doorgenomen? Vermoedelijk gaan velen van onze kerkbezoekers ook hier gedachteloos overheen; logisch waar immers de tekst al eeuwen vaststaat.

Wat te denken van kreten als “Wij danken u voor uw grote heerlijkheid” – “Gij alleen zijt de allerhoogste”. Ik zie de leden van de heilige Drievuldigheid al elke zondag op hun troon vergenoegd naar hun aanbidders zitten luisteren!

Toen Saddam Hoessein nog aan de macht was, zag ik hem eens op de televisie te midden van zijn getrouwen. De mannen putten zich uit in uitroepen in de geest van “Jij bent de grootste en de dapperste”. Ik moest toen ineens denken aan ons Gloria! Waarmee ik maar wil zeggen, dat niet alleen het Credo hard toe is aan een ingrijpende actualisatie. Overigens, het Gloria uit vele eeuwen onvolprezen kerkmuziek mag natuurlijk qua tekst nimmer gewijzigd worden. Maar onze kerkmuziek is gelukkig meestal op Latijnse tekst, zodat de meeste mensen toch niet verstaan wat er gezongen wordt!

Tenslotte denk ik niet dat het Credo en het Gloria snel zullen worden aangepast: onze kerkelijke leiders maken zich al druk om de tekst van simpele acclamaties.

Vriendelijke groeten, en.. ga zo door!

Ton Spring in 't Velt, Helmond

GELOOFSBELEVING WANTROUWEN

Met interesse heb ik nr.4 (van december 2010) maand gelezen. Ik heb een paar commentaartjes. Graag daarvoor redactionele aandacht.

Wat jammer dat het blad van de Mariënborgvereniging maar viermaal per jaar verschijnt, want de rubriek “Lezers schrijven mee” kan dan gauw mosterd na de maaltijd zijn – tenminste, zo zal het zijn met de Credo-campagne voor 2011.

Het redactioneel nl. daaromtrent opent met: “*Het is de vraag of de aloude geloofsbelijdenis (...) nog wel past bij onze hedendaagse beleving*” en “*Waar in geloven wij?*” Dat is een slechte intro, want als de vraag de beleving betreft, is het zeker dat de inhoud van het antwoord niets of weinig meer is dan de beleving, terwijl ieder die thuis is in de mystieke theologie weet, dat de geloofsbeleving voor het geloof niet van betekenis is, ja zelfs dient te worden gewantrouwd. De volgende vraag waarin (beter *in wie*) we geloven biedt een grote kans dat het (onuitgesproken en onbewuste) antwoord zal zijn: ‘In onszelf en niemand anders’, zeker als de beleving mede normeert.

De eerste vraag voor de Credo-campagne moet daarom zijn: “*Wat is eigenlijk geloven?*” teneinde fundament te bieden aan een antwoord op de vraag: *Waar in, in wie en wat geloven wij?* Kortom, liever wat minder egocentrisch, à la de *statements* van Häring op het Congres van 2010. Dat was heel goed.

Voor het overige vraag ik me af wat de theologische bagage is van de reflecties op het kruis en op de onhoudbare God in verhouding tot de emoties (beleving!) die die reflecties besturen.

Frans Verhaar, Driebergen

MIJN GELOVEN

Ik heb heel vroeg, als kind, leren geloven in de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Talloze jaren is dat de basis geweest voor de wetenschap: mijn heil komt van Boven.

Dat geloof heb ik beslist niet verloren. Maar ik heb eraan gesleuteld, gebroken, geschaafd. Sinds lang voel ik me niet meer verslaafd aan wat ik uit Rome allemaal kon horen.

Ik voel me nu kerk met degenen die wagen op zoek te gaan naar het Heil, het Licht dat zich vertoont om ons heen: in ‘t gezicht van wie onze hulp, onze aandacht vragen.

Zo is mijn spiritualiteit gericht.
Zo wordt mijn credo nimmer ontwricht!

Joke Forceville-van Rossum, Heemstede

"HET ZIJN TOCH GOEDE MENSEN"

Het verschil tussen diegenen die in het bestaan van God geloven en zij die dat niet of niet meer doen, kan minder groot zijn dan wel gedacht wordt.

Hoewel we het bestaan van God niet kunnen bewijzen, is God in onze beleving de belangrijkste werkelijkheid. Maar God 'bestaat' niet zoals wij bestaan. Ons bestaan is kenbaar, onze leeftijd, onze eigenschappen, onze opvattingen. Ten aanzien van God kunnen we wel menen dat we diens eigenschappen kennen en dat we weten wat hij wil, maar dat bedenken we zelf of het is door anderen bedacht vanuit hun idee over wat God in hun situatie zou willen. Ook overtuigingen die leven in eeuwenoude tradities vormen de neerslag van wat mensen, wellicht naar beste weten, over God hebben gedacht.

Mensen hebben altijd al een idee over goden gehad, als verklaring van onverklaarbare feiten of als een kracht die richting en zin gaf aan hun leven. Ze raakten zo overtuigd van die idee dat ze goden gingen opvatten als een bestaande werkelijkheid, die ze aanbaden en die ze met offers trachtten te plezieren. Wat eerst een idee was, werd in hun beleving een feit.

In de joodse traditie groeide geleidelijk de overtuiging dat er maar één God kan zijn. Het christendom heeft die idee overgenomen. God werd in de beleving van gelovigen een persoon met eigenschappen en een wil zoals wij die ook in onszelf herkennen. Hij werd iemand die met ons begaan is, die ons geluk wil en die ons de kracht geeft om een goed mens te zijn, zoals hij vindt dat een mens zou moeten zijn.

Het ware en goede

Volgens de verhalen in de bijbel, die achteraf worden gezien als bepalend voor de joodse traditie, meenden profeten God te hebben herkend, soms in wolken of in een vuur. Als waarneming niet erg overtuigend, zeker niet in het licht van de oosterse hang naar mystiek. Dat betekent niet dat hun getuigenis op bedrog berustte. De verhalen van deze begenadigde mensen waren bedoeld om hun overtuiging kenbaar te maken over het ware en goede dat zij, soms na lang mediteren, bij zichzelf meenden te hebben herkend. In hun beleving moest dat wel Gods wil zijn! Uit de context blijkt dat hun verkondiging in de gegeven omstandigheden dringend nodig was.

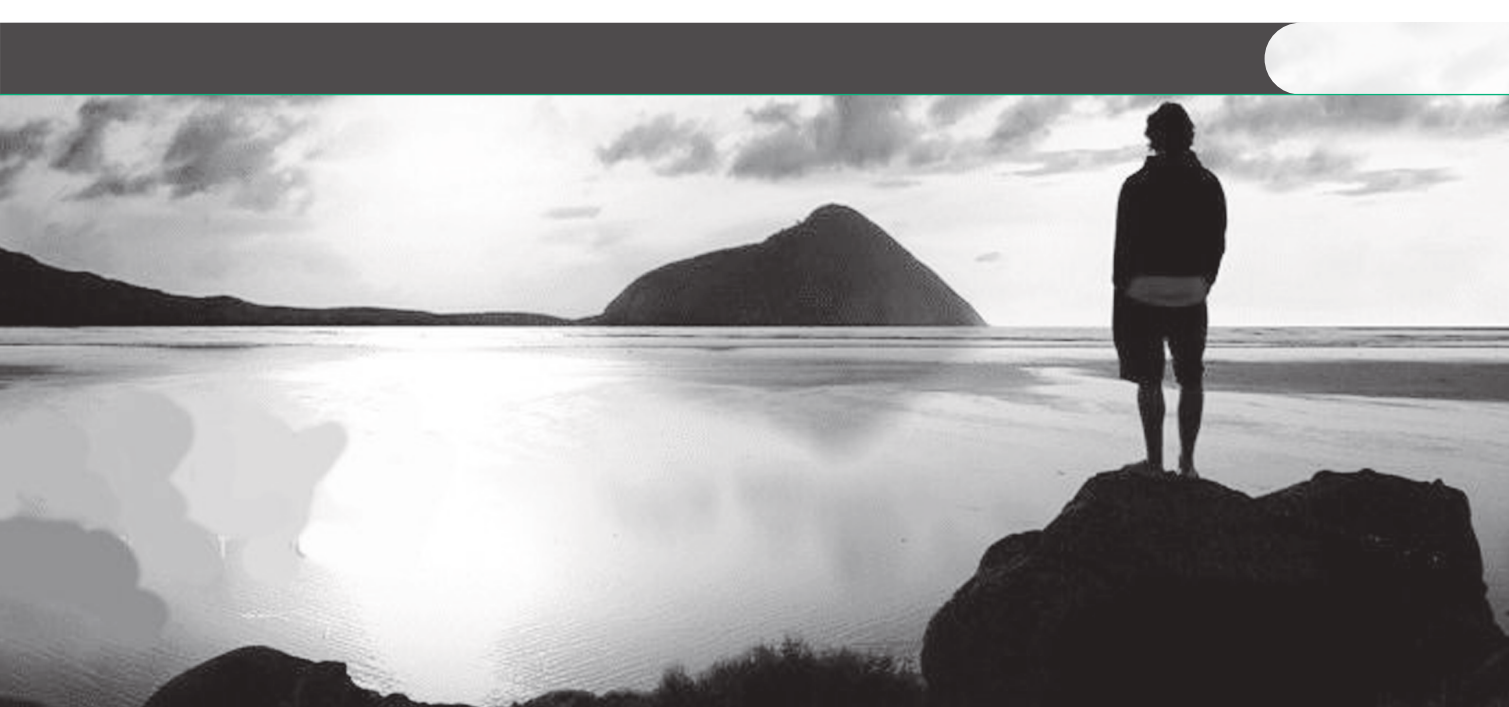
Vanwege zijn leer en manier van leven noemden de mensen Jezus van Nazaret Gods zoon. Dat paste in hun belevingswereld. Maar daarmee was het nog niet het aantonen van een feit. Traditioneel betekent *ik geloof* de vanzelfsprekende aanname van een bestaande God. God als een persoon, de God die een bedoeling met ons heeft, de God tot wie je kunt bidden. Deze idee van een bestaande en liefdevolle God kan geruststellend en inspirerend zijn, een beleving die ontelbare gelovigen structuur en zin in hun leven geboden heeft, en nog biedt.

Maar, nu onder invloed van het verlichtingsdenken door velen aan God als bestaande realiteit wordt getwijfeld, is het zinvol om na te gaan of ook op een andere manier over 'God' gedacht kan worden. Professor Kuitert en dominee Hendrikse beschouwen zichzelf, ondanks hun ontkenning van Gods bestaan, nog steeds als gelovige.

Beeld werd feit

Ik ga ervan uit dat wij mensen het vermogen bezitten om ideeën te vormen die niet berusten op een waarneming, denkbeelden die ons in zekere zin overstijgen, transcenderen. Zo zijn binnen diverse culturen ideeën ontstaan over wat de zin van het leven is, over wat als waar, goed en waarachtig werd (h)erkend. Zo'n samenhangend geheel van waarden werd binnen veel tradities gezien als gefundeerd in de ene God, als uitdrukking van zijn wil. Met andere woorden: het beeld van deze ideeën werd in de beleving van mensen het beeld van een bestaande God, beeld

werd feit. Ondanks de inspanning van veel filosofen is het niet gelukt een sluitend bewijs van het bestaan van God te leveren. Maar ook zonder aan een persoonlijke God te denken, kan zo'n samenhangend geheel van waarden, beleefd als een realiteit buiten henzelf, als een (overtuigings)kracht op mensen inwerken die hen ertoe brengt naar deze waarden te willen leven, vergelijkbaar met hoe gelovigen deze waarden als uitdrukking van Gods wil herkennen en aanvaarden. Ook al willen zij daarvoor het woord *God* niet gebruiken omdat daar traditioneel een inhoud aan wordt toegekend die zij niet delen. En zelfs al zouden zij wel van God spreken, dan zou dat woord voor hen een andere betekenis hebben dan voor traditionele gelovigen. Zij zouden wellicht eerder de voorkeur kunnen geven aan de ene, of het ene, als het woord waarmee zij het fundament van hun levenshouding zouden omschrijven. Het Ene waar het in hun leven echt om moet gaan, het doen van het ware en goede, en daarin gelukkig zijn. Vager en meer vrijblijvend is het veelgebruikte iets: 'er moet toch iets zijn!'

Vergelijkbare kracht

In de ontmoeting van gelovenden en niet-gelovenden kan, als zij met elkaar zouden willen spreken over de zin van het leven, het bestaan van God op de achtergrond raken; zij zouden bij elkaar een vergelijkbare kracht kunnen herkennen die hen beweegt. *Geloven* zou voor beiden allereerst de erkenning kunnen uitdrukken van wat waar en goed is met de bereidheid daarnaar te leven; *hopen* het vertrouwen dat zij uit die vergelijkbare idee kracht kunnen putten en het besef dat het leven zin heeft; *liefde* zou voor hen beiden de uitdrukking kunnen zijn van een overgave aan het ware en goede zoals mensen die waar mogelijk aan elkaar kunnen beleven. Zij zouden vanuit een verschillend fundament in de praktijk van hun leven dezelfde idealen koesteren.

De traditionele idee van de mens als schepsel Gods, gemaakt naar zijn beeld, loopt hiermee parallel: God die van ons het ware en goede wil, dat wij zelf kunnen herkennen als zingevend aan ons bestaan. Wellicht kan het helpen als we naast het traditionele

beeld van Gods wil ook aan God denken als aan een spiegel waarin we het ware en goede met een beetje goede wil zelf kunnen herkennen. Overigens zou de gedachtegang die ons via het ware en goede voert naar de idee van God als een werkelijkheid in onze beleving, ook onze eventuele overtuiging kunnen voeden dat Hij werkelijk bestaat, vergelijkbaar met de zogenaamde godsbewijzen. Maar ook hier geen echt bewijs, al kan deze redenering, zoals die godsbewijzen, ons wel te denken geven: God als de krachtbron van ons verlangen naar het ware en goede.

Geen groot verschil

Een conclusie die ik uit het voorgaande trek is dat het verschil tussen diegenen die in het bestaan van God geloven en zij die dat niet of niet meer doen, minder groot kan zijn dan wel gedacht wordt. Ook wie niet in het bestaan van God geloven kunnen bij zichzelf naar beste weten, onder invloed van hun opvoeding, hun omgeving of welke invloed ook, een idee ontwikkelen over wat waar en waarachtig, over wat goed en terecht is, en daarnaar willen leven. Het ware en goede kan ook aan hen structuur in het leven bieden en ook zij kunnen daarin de zin van hun leven herkennen. Die mening deel ik met veel ouders die hun kinderen het geloof vaarwel zien zeggen en daar vrede mee hebben. "Het zijn toch goede mensen!" hoor je (ons) zeggen.

De auteur (1924) is Mariënbuurglied. Hij is gepensioneerd gynaecoloog, schreef over medisch-ethische onderwerpen. Volgde na zijn pensionering jarenlang colleges filosofie aan de Erasmusuniversiteit te Rotterdam (dewitten@hetnet.nl).

In Rome worden op 1 mei een paar miljoen gelovige toeristen verwacht, vooral uit Polen. De 150.000 hotelbedden van de stad zijn al compleet gereserveerd. Want op die dag zal Benedictus 16 in de Sint Pieter zijn pauselijke voorganger Johannes Paulus 2 zaligverklaren. Nog maar vijf jaar na diens dood, toen het kerkvolk op het Sint Pietersplein na het horen van zijn stervensbericht scandeerde: “*subito santo*”, meteen heiligverklaren. In de eerste eeuwen van de kerkgeschiedenis ging dat meestal ook zo: *vox populi vox Dei*, de stem van het volk was de stem van God.

Dat zou nu de internationale kerkvernieuwingsbeweging ‘*We Are Church*’ kunnen zijn, die zich tegen de zaligverklaring heeft uitgesproken. Maar tegenwoordig spreekt God niet meer via het kerkvolk, vindt men in het Vaticaan. Nu moesten we dus gewoon wachten op een soort wonder. Daar kwam de Franse non Marie Simon-Pierre mee, want die had opeens geen parkinson meer. Alsof JP2 tijdens zijn leven niets belangrijks heeft gedaan om zaligverklaard te worden. Hij was toch bijna slachtoffer van een moordaanslag, schrijver van diverse encyclieken, kusser van Moeder Aarde.

De Vaticaanse commissie voor de zaligverklaringen heeft geboft met dat wonder. Anders had men allerlei minpunten van de conservatieve JP2 moeten wegmoffelen. Hij was namelijk goede maatjes met dictator Augusto Pinochet, betichtte bevrijdingstheologen van communisme, verbreedde aids in Afrika met een condoomverbod, was dik bevriend met seksschavuit Marciel Macial Degollado, de stichter van de Legionairs van Christus, en verklaarde in 2002 Jozefmaria Escrivá heilig, de stichter van Opus Dei. Het lijkt erop dat men al deze rechtse scheve schaatsen vlug onder de dekmantel van de zaligheid heeft willen stoppen. En dan te weten dat zowel JP2 als B16 hebben deelgenomen aan het Tweede Vaticaans Concilie.

Voor wie alles wil bijhouden:

www.karol-wojtyla.org

Wordlid

BON VOOR OMWENTELING

De crisis in de kerk is de voorbode van een wereldwijde kerkomwenteling. “Mariënburg” wil daarover informeren en eraan bijdragen. Als vereniging en als tijdschrift. Voelt u daar ook wat voor? Sluit u aan bij onze gelederen:

De heer/mevrouw (a.u.b. aangeven wat van toepassing is)

Naam:

Adres:

Postcode en plaats:

- wordt lid van de vereniging Mariënburg en ontvangt vier keer per jaar ‘Mariënburg’, het tijdschrift van de vereniging (€ 30,- per jaar)
- abonneert zich op het tijdschrift ‘Mariënburg’ zonder lidmaatschap (€ 20,- per jaar)
- meldt zich voor drie proefnummers van het tijdschrift ‘Mariënburg’ (€ 5,-)
- is lid en wil een geschenkabonnement van drie nummers geven aan:

de heer / mevrouw (a.u.b. aangeven wat van toepassing is)

naam:

adres:

postcode en plaats:

Datum:..... Handtekening:

De (eventueel fotokopieerde) ingevulde bon in gesloten envelop zonder postzegel opsturen naar:

Secretariaat Mariënburg – Antwoordnummer 223 – 3800 VB Amersfoort

of alle gegevens per e-mail zenden naar: secretariaat@marienburgvereniging.nl